

Prawo administracyjne - semestr letni
Stacjonarne Studia Prawa (II), rok akademicki 2017/18

Konspekt 06. Dowody osobiste. Dokumenty paszportowe

Dowody osobiste

1. Ustawa określa:

- osoby uprawnione lub obowiązane do posiadania dowodu osobistego;
- zakres danych zawartych w dowodzie osobistym;
- zasady wydawania dowodu osobistego;
- zasady wymiany i unieważniania dowodu osobistego;
- zakres danych gromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych oraz zasady prowadzenia tego rejestru;
- zasady postępowania z dokumentacją związaną z dowodami osobistymi;
- zasady udostępniania danych gromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych;
- kompetencje ministra wł. ds. wewnętrznych, ministra wł. ds. informatyzacji, wojewodów, organów gmin oraz konsulów RP w zakresie spraw, o których mowa powyżej.

2. Definicje legalne:

- **utrata dowodu osobistego** - brak fizycznej kontroli nad dowodem osobistym przez jego posiadacza, który nastąpił w wyniku przestępstwa, zagubienia lub innego zdarzenia losowego;
- **wnioskodawca** - osoba ubiegająca się o wydanie dowodu osobistego lub osoba składająca wniosek na jej rzecz na zasadach określonych w niniejszej ustawie;
- **wydanie dowodu osobistego** - czynności materialno-techniczne organu gminy mające na celu wystawienie dowodu osobistego na rzecz osoby obowiązanej lub uprawnionej do jego posiadania oraz przekazanie go tej osobie;
- **organ gminy** - wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

3. Funkcje dowodu osobistego:

- dowód osobisty jest dokumentem **stwierdzającym tożsamość i obywatelstwo** polskie osoby na terytorium RP oraz innych państw członkowskich UE, państw EOG nienależących do UE oraz państw niebędących stronami umowy o EOG, których obywatele mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi oraz na podstawie jednostronnych decyzji innych państw, uznających ten dokument za wystarczający do przekraczania ich granic;
- dowód osobisty uprawnia do przekraczania granic państw, o których mowa powyżej.

4. Prawo i obowiązek posiadania dowodu osobistego:

- prawo do posiadania dowodu osobistego przysługuje każdemu obywatelowi;
- pełnoletni obywatel RP zamieszkujący na jej terytorium jest obowiązany posiadać dowód osobisty;
- dowód osobisty wydaje się obywatelowi RP;
- obywatel RP może posiadać jeden ważny dowód osobisty;
- dowód osobisty nie zawiera danych osób trzecich.

5. Okres ważności dowodu osobistego:

- **zasada:** 10 lat od daty wydania dowodu osobistego;
- **wyjątek:** 5 lat od daty wydania dowodu osobistego (wydany osobie, która nie ukończyła 5 r.ż.).

6. Właściwość rzeczowa organów:

- dowody osobiste wydają organy gminy;
- wydawanie, wymiana i unieważnianie dowodów osobistych są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej;
- właściwi miejscowo wojewodowie:
  - sprawują nadzór nad organami gmin w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie,
  - są organami odwoławczymi od decyzji wydawanych przez organy gmin;
- minister wł. ds. wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością wojewody w zakresie realizacji obowiązków określonych w ustawie;

7. Zakres danych w dowodzie osobistym:

- minister wł. ds. wewnętrznych personalizuje dowody osobiste;
- w dowodzie osobistym zamieszcza się:
  - dane dotyczące osoby: nazwisko, imię (imiona), nazwisko rodowe, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, płeć, wizerunek twarzy, numer PESEL, obywatelstwo;
  - dane dotyczące dowodu osobistego: serię i numer dowodu osobistego, datę wydania, datę ważności, oznaczenie organu wydającego dowód osobisty.

8. Zasady wydawania dowodu osobistego:

- dowód osobisty wydaje się nieodpłatnie;
- dowód osobisty wydaje się na wniosek. Wniosek o wydanie dowodu osobistego składa osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. W imieniu osoby nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych ubiegającej się o wydanie dowodu osobistego wniosek składa rodzic, opiekun prawny lub kurator;
- wniosek o wydanie dowodu osobistego składa się w organie dowolnej gminy na terytorium RP. Wniosek o wydanie dowodu osobistego składa się w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego;
- wydanie dowodu osobistego następuje nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku. W szczególnie uzasadnionych przypadkach termin ten może zostać przedłużony, o czym należy zawiadomić wnioskodawcę;
- osoba obowiązana do posiadania dowodu osobistego może złożyć wniosek nie wcześniej niż 30 dni przed datą 18 urodzin (może wtedy samodzielnie);
- o niemożności złożenia wniosku o wydanie dowodu osobistego spowodowanej chorobą, niepełnosprawnością lub inną niedającą się pokonać przeszkodą wnioskodawca powiadamia organ gminy, który zapewnia przyjęcie wniosku w miejscu pobytu tej osoby, chyba że okoliczności nie pozwalają na przyjęcie tego wniosku. W przypadku gdy złożenie wniosku o wydanie dowodu osobistego okaże się nieuzasadnione, odmawia się przyjęcia wniosku w miejscu wskazanym przez wnioskodawcę oraz poucza się go o konieczności złożenia wniosku w w/w formie;
- złożenie w siedzibie organu gminy wniosku o wydanie dowodu osobistego osobie nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych wymaga jej obecności przy składaniu wniosku; wyjątek stanowią osoby, które nie ukończyły 5 roku życia;

- wniosek o wydanie dowodu osobistego zawiera:
  - numer PESEL,
  - nazwisko i imię (imiona),
  - nazwisko rodowe,
  - imię ojca,
  - imię i nazwisko rodowe matki,
  - datę i miejsce urodzenia,
  - płeć,
  - obywatelstwo,
  - powód ubiegania się o wydanie dowodu osobistego,
  - adres do korespondencji, opcjonalnie adres poczty elektronicznej lub numer telefonu,
  - własnoręczny czytelny podpis wnioskodawcy, a w przypadku wniosku złożonego w formie dokumentu elektronicznego - kwalifikowany podpis elektroniczny albo podpis potwierdzony profilem zaufanym ePUAP,
  - pouczenie o odpowiedzialności karnej za podanie nieprawdziwych danych lub zatajenie danych;
- do wniosku o wydanie dowodu osobistego dołącza się aktualną fotografię odzwierciedlającą, w sposób niebudzący uzasadnionych wątpliwości, wizerunek twarzy osoby ubiegającej się o wydanie dowodu osobistego przedstawiający ją bez nakrycia głowy i okularów z ciemnymi szklami, ale:
  - osoba z wrodzonymi lub nabytymi wadami narządu wzroku może załączyć do wniosku fotografię przedstawiającą ją w okularach z ciemnymi szklami. W takim przypadku do wniosku załącza się również orzeczenie o niepełnosprawności osoby do 16 roku życia lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności osoby, która ukończyła 16 lat, z powodu wrodzonej lub nabytej wady narządu wzroku,
  - osoba nosząca nakrycie głowy zgodnie z zasadami swojego wyznania może załączyć do wniosku fotografię przedstawiającą ją w nakryciu głowy, o ile wizerunek twarzy jest w pełni widoczny. W takim przypadku do wniosku załącza się zaświadczenie o przynależności do wspólnoty wyznaniowej zarejestrowanej w RP,
  - w uzasadnionych przypadkach organ gminy może wydać dowód osobisty na wniosek, do którego została dołączona fotografia przedstawiająca osobę z zamkniętymi oczami, innym niż naturalny wyrazem twarzy lub z otwartymi ustami.

9. Odebranie dowodu osobistego:

- dowód osobisty odbiera się osobiście w siedzibie organu gminy, w którym został złożony wniosek;
- odbiór dowodu osobistego wydanej osobie nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych wymaga obecności tej osoby, chyba że osoba ta była obecna przy składaniu wniosku w siedzibie organu gminy albo nie ukończyła 5 roku życia;
- w przypadku gdy wniosek o wydanie dowodu osobistego został złożony w trybie przyjęcia wniosku w miejscu pobytu osoby, odbioru dowodu osobistego może dokonać pełnomocnik legitymujący się pełnomocnictwem szczególnym do dokonania jego odbioru;
- odbiór dowodu osobistego potwierdza się na formularzu odbioru dowodu osobistego;
- formularz odbioru dowodu osobistego zawiera: oznaczenie organu wydającego dowód osobisty, numer wniosku o wydanie dowodu osobistego, serię i numer dowodu osobistego, numer PESEL osoby, której wydano dowód osobisty, nazwisko i imię (imiona) osoby, której wydano dowód osobisty, nazwisko i imię (imiona) wnioskodawcy, datę odbioru dowodu osobistego, własnoręczny czytelny podpis osoby, której wydano dowód osobisty, własnoręczny czytelny podpis wnioskodawcy;

- odmawia się wydania dowodu osobistego, w przypadku gdy fotografia załączona do wniosku przesłanego przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej nie spełnia wymogów lub wnioskodawca składa wniosek o wydanie dowodu osobistego z naruszeniem innych przepisów niniejszej ustawy;
- odmowa wydania dowodu osobistego następuje w drodze decyzji administracyjnej, która posiada rygor natychmiastowej wykonalności;
- odwołanie od decyzji rozpatruje się w terminie 14 dni od daty jego złożenia.

10. Wydanie nowego dowodu osobistego:

- wydanie nowego dowodu osobistego następuje w przypadku:
  - 1) upływu terminu ważności dowodu osobistego,
  - 2) zmiany danych zawartych w dowodzie osobistym, z wyjątkiem zmiany nazwy organu wydającego,
  - 3) zmiany wizerunku twarzy posiadacza dowodu osobistego w stosunku do wizerunku twarzy zamieszczonego w dowodzie osobistym w stopniu utrudniającym lub uniemożliwiającym identyfikację jego posiadacza,
  - 4) utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego w stopniu utrudniającym lub uniemożliwiającym identyfikację jego posiadacza,
  - 5) przekazania do organu gminy lub do placówki konsularnej RP przez osobę trzecią znalezionego dowodu osobistego;
- z wnioskiem o wydanie nowego dowodu osobistego występuje się:
  - co najmniej 30 dni przed upływem terminu ważności dowodu osobistego,
  - niezwłocznie - w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2-4;
- posiadacz dowodu osobistego, którego dowód osobisty został utracony lub uszkodzony, zgłasza niezwłocznie, osobiście ten fakt organowi dowolnej gminy, a posiadacz dowodu osobistego przebywający poza terytorium RP - dowolnej placówce konsularnej RP;
- zgłoszenia można dokonać w formie dokumentu elektronicznego;
- zgłoszenia utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego w placówce konsularnej RP można również dokonać w formie pisemnej za pomocą poczty lub telefaksu;
- zgłoszenia utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego posiadacza dowodu osobistego nieposiadającego zdolności do czynności prawnych lub posiadającego ograniczoną zdolność do czynności prawnych dokonuje rodzic, opiekun prawny lub kurator;
- posiadaczowi dowodu osobistego, który dokonał osobistego zgłoszenia w organie gminy lub placówce konsularnej RP utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego, wydaje się zaświadczenie o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego;
- posiadaczowi dowodu osobistego, który dokonał zgłoszenia utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego w formie dokumentu elektronicznego, oraz posiadaczowi dowodu osobistego przebywającemu poza granicami RP, który dokonał tego zgłoszenia w formie pisemnej za pomocą poczty lub telefaksu, zaświadczenie o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego wydaje się na żądanie;
- zaświadczenie o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego jest ważne do czasu wydania nowego dowodu osobistego, nie dłużej jednak niż przez 2 miesiące;
- zaświadczenie o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego jest wydawane nieodpłatnie;
- utratę lub uszkodzenie dowodu osobistego zgłasza się na formularzu utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego;
- osoba, która znalazła cudzy dowód osobisty, jest obowiązana niezwłocznie przekazać ten dokument organowi dowolnej gminy, Policji, innemu organowi administracji publicznej lub placówce konsularnej RP. Organy te przekazują niezwłocznie dowód osobisty organowi, który go wydał, w celu unieważnienia dokumentu;

- osoba, która znalazła cudzy dowód osobisty, może, bez zbędnej zwłoki, przekazać ten dokument posiadaczowi dowodu osobistego. W tym przypadku posiadacz dokumentu może również zawiadomić organy o utracie dowodu osobistego, w celu jego unieważnienia;
- osoba posiadająca dowód osobisty, która utraciła obywatelstwo polskie, jest obowiązana niezwłocznie zwrócić go do organu dowolnej gminy lub placówki konsularnej RP.

11. Unieważnienie dowodu osobistego:

- w okresie ważności dowód osobisty unieważnia się we wskazanych przypadkach, w przypadku utraty obywatelstwa polskiego, zgonu posiadacza dowodu osobistego oraz wydania decyzji o odmowie wydania dowodu osobistego, jeżeli dowód został uprzednio wystawiony;
- unieważnienie dowodu osobistego następuje:
  - z dniem zgłoszenia do organu dowolnej gminy lub placówki konsularnej RP utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego przez jego posiadacza lub przekazania do organu dowolnej gminy lub do placówki konsularnej RP przez osobę trzecią znalezione go cudzego dowodu osobistego,
  - z dniem utraty obywatelstwa polskiego lub zgonu posiadacza dowodu osobistego lub wydania decyzji o odmowie wydania dowodu osobistego,
  - z dniem przekazania posiadaczowi nowego dowodu osobistego (z pewnymi zastrzeżeniami),
- organem właściwym do unieważnienia dowodu osobistego jest:
  - organ gminy, do którego zgłoszono utratę lub uszkodzenie dowodu osobistego lub do którego został przekazany znaleziony dowód osobisty,
  - organ gminy, który wystawił dowód osobisty - w przypadku wydania decyzji, jeżeli zdarzenia te wystąpiły przed przekazaniem dowodu osobistego wnioskodawcy,
  - organ gminy, który wydał dowód osobisty - gdy osoba obowiązana nie wystąpiła z wnioskiem o wydanie nowego dowodu osobistego,
  - organ gminy wydający nowy dowód osobisty - w pozostałych przypadkach;
- dowód osobisty podlega unieważnieniu z mocy prawa na podstawie przekazanych przez rejestr PESEL do Rejestru Dowodów Osobistych informacji o utracie obywatelstwa polskiego lub zgonie posiadacza dowodu osobistego;
- stwierdza się nieważność dowodu osobistego wydanego osobie, która we wniosku o jego wydanie podała nieprawdziwe dane;
- stwierdzenie nieważności dowodu osobistego następuje w drodze decyzji administracyjnej. Decyzja posiada rygor natychmiastowej wykonalności;
- odwołanie od decyzji rozpatruje się w terminie 14 dni od daty jego złożenia;
- minister wł. ds. informatyzacji prowadzi w formie elektronicznej wykaz unieważnionych dowodów osobistych zawierający serie i numery unieważnionych dokumentów oraz serie i numery błędnie spersonalizowanych lub utraconych blankietów dowodów osobistych.

12. Rejestr dowodów osobistych:

- minister wł. ds. informatyzacji prowadzi Rejestr Dowodów Osobistych;
- Rejestr Dowodów Osobistych jest rejestrem centralnym prowadzonym w formie elektronicznej;
- organ gminy ma bezpośredni dostęp do danych gromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych. Organ gminy wprowadza dane bezpośrednio, w czasie rzeczywistym, do Rejestru Dowodów Osobistych.

13. Przepisy karne:

- kto:
  - uchyla się od obowiązku posiadania lub wymiany dowodu osobistego,
  - zatrzymuje bez podstawy prawnej cudzy dowód osobisty,
  - nie zwraca dowodu osobistego w razie utraty obywatelstwa polskiego,
- podlega karze ograniczenia wolności albo karze grzywny;
- orzekanie odbywa się na zasadach i w trybie określonym w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.

14. Przepisy przejściowe:

- dowody osobiste wydane przed dniem 1 marca 2015 r. zachowują ważność do upływu terminów w nich określonych;
- adres miejsca zameldowania zamieszczony w dowodzie osobistym wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie potwierdza adresu miejsca zameldowania;
- zmiana adresu miejsca zameldowania posiadacza dowodu osobistego wydanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych nie stanowi podstawy do jego wymiany;
- ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 2015 r.

Dokumenty paszportowe**15. Ustawa określa:**

- rodzaje dokumentów paszportowych;
- właściwość organów wydających dokumenty paszportowe;
- okoliczności uzasadniające odmowę wydania lub unieważnienie dokumentu paszportowego;
- zakres danych wpisywanych do dokumentu paszportowego;
- zakres danych zawartych w ewidencjach paszportowych oraz sposób prowadzenia tych ewidencji i zasady udostępniania danych w nich gromadzonych oraz organy właściwe w tych sprawach.

16. Definicje legalne:

- dane biometryczne - wizerunek twarzy i odciski palców umieszczone w dokumentach paszportowych w formie elektronicznej;
- dokument paszportowy - paszport, paszport tymczasowy, paszport dyplomatyczny, paszport służbowy MSZ;
- organ paszportowy - minister wł. ds. wewnętrznych, minister wł. ds. zagranicznych, wojewoda i konsul;
- sporządzenie dokumentu paszportowego - przeniesienie danych osobowych i biometrycznych osoby ubiegającej się o wydanie dokumentu paszportowego do książeczki paszportowej w postaci graficznej i elektronicznej;
- utrata dokumentu paszportowego - fizyczna utrata dokumentu przez osobę, dla której został sporządzony, która nastąpiła w szczególności w wyniku zagubienia lub przestępstwa;
- zniszczenie dokumentu paszportowego - zniszczenie dokumentu w stopniu utrudniającym identyfikację osoby, dla której został sporządzony, lub stwierdzenie autentyczności dokumentu.

17. Prawo otrzymania paszportu:

- każdy obywatel polski ma prawo do otrzymania paszportu;
- pozbawienie lub ograniczenie tego prawa może nastąpić wyłącznie w przypadkach przewidzianych w ustawie;
- dokument paszportowy uprawnia do przekraczania granicy i pobytu za granicą oraz poświadcza obywatelstwo polskie, a także tożsamość osoby w nim wskazanej w zakresie danych, jakie ten dokument zawiera;
- dokumenty paszportowe w okresie ich ważności stanowią własność RP.

18. Zasady otrzymania paszportu:

- dokument paszportowy wydaje się na wniosek osoby pełnoletniej po przedłożeniu wymaganych dokumentów, pobraniu danych biometrycznych i uiszczeniu należnej opłaty;
- w paszportach tymczasowych nie zamieszcza się danych biometrycznych;
- ulga w opłacie za wydanie paszportu przysługuje:
  - emerytom, rencistom, osobom niepełnosprawnym, a także współmałżonkom tych osób, pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu,
  - osobom przebywającym w domach pomocy społecznej lub w zakładach opiekuńczych albo korzystającym z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych,
  - kombatantom i innym osobom, do których stosuje się przepisy ustawy o kombatantach,
  - osobom małoletnim do czasu podjęcia ustawowo określonego obowiązku szkolnego, uczniom i studentom,
  - członkom rodzin wielodzietnych w rozumieniu ustawy o Karcie Dużej Rodziny, posiadającym ważną Kartę Dużej Rodziny;
- nie pobiera się opłaty za wydanie paszportu od m.in.:
  - osób, które w dniu złożenia wniosku o wydanie paszportu mają ukończone 70 lat,
  - osób, które złożyły wniosek o wymianę paszportu z powodu jego wady technicznej,
  - żołnierzy wyznaczonych do pełnienia służby poza granicami państwa, z wyjątkiem żołnierzy zawodowych;
- opłatę za wydanie paszportu obniża się w przypadku wydania nowego paszportu przed upływem terminu ważności dotychczas posiadanego paszportu na skutek wystąpienia jednej z następujących okoliczności:
  - zmiany lub konieczności sprostowania danych podlegających wpisowi do paszportu,
  - zmiany wyglądu osoby posiadającej paszport, mogącej utrudnić ustalenie jej tożsamości,
  - braku w dotychczas posiadanym paszporcie miejsca na umieszczenie w nim wiz lub stempli poświadczających przekroczenie granicy;
- opłatę za wydanie nowego paszportu przed upływem terminu ważności dotychczas posiadanego paszportu podwyższa się o 200% w stosunku do opłaty za wydanie paszportu obowiązującej wnioskodawcę w dniu złożenia wniosku o nowy paszport, jeżeli paszport został utracony lub zniszczony z przyczyn zawinionych przez jego posiadacza (nie dotyczy wszystkich osób);
- opłaty za wydanie dokumentów paszportowych stanowią dochód budżetu państwa;
- za paszporty i paszporty tymczasowe wydane przez konsula pobiera się opłatę w wysokości określonej w przepisach wydanych na podstawie ustawy - Prawo konsularne.

19. Zasady otrzymania paszportu dyplomatycznego i służbowego:

- paszporty dyplomatyczne i paszporty służbowe MSZ są wydawane bez pobierania opłat;
- przy składaniu wniosku o wydanie paszportu dyplomatycznego lub paszportu służbowego MSZ jest wymagana obecność osoby małoletniej oraz osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie.

20. Wniosek o wydanie dokumentu paszportowego:

- wniosek o wydanie dokumentu paszportowego składa się osobiście, z wyjątkiem następujących przypadków:
  - wniosek o wydanie dokumentu paszportowego osobie małoletniej składają rodzice lub ustanowieni przez sąd opiekunowie albo jeden z rodziców lub ustanowionych przez sąd opiekunów wraz z pisemną zgodą drugiego z rodziców lub ustanowionego przez sąd opiekuna, poświadczoną za zgodność podpisu przez organ paszportowy lub notariusza,
  - wniosek o wydanie dokumentu paszportowego osobie ubezwłasnowolnionej całkowicie pozostającej pod władzą rodzicielską składają rodzice, a niepozostającej pod władzą rodzicielską składa opiekun ustanowiony przez sąd;
- przy składaniu wniosku o wydanie dokumentu paszportowego jest wymagana obecność osoby małoletniej, która ukończyła 5 lat, oraz osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie,
- w uzasadnionych przypadkach, gdy w danym państwie nie ma polskiego urzędu konsularnego lub warunki uniemożliwiają lub znacznie utrudniają osobiste złożenie wniosku o wydanie paszportu tymczasowego w urzędzie konsularnym, na wniosek osoby ubiegającej się o wydanie paszportu tymczasowego, konsul może odstąpić od wymogu osobistego złożenia wniosku i osobistego odbioru tego dokumentu;
- na wydanie dokumentu paszportowego osobie małoletniej jest wymagana pisemna zgoda obojga rodziców, których własnoręczność podpisów poświadcza organ paszportowy lub notariusz, chyba że na podstawie orzeczenia sądu jeden z rodziców został pozbawiony władzy rodzicielskiej lub władza ta została ograniczona. W przypadku braku zgodności stanowisk rodziców lub niemożności uzyskania zgody jednego z nich, zgodę na wydanie dokumentu paszportowego zastępuje orzeczenie sądu rodzinnego;
- jeżeli uzyskanie zgody jednego z rodziców jest niemożliwe lub znacznie utrudnione, dokument paszportowy za granicą może być wydany za zgodą tylko jednego z rodziców, o ile przemawia za tym dobro małoletniego;
- w przypadku gdy małoletni przebywa za granicą bez opieki rodziców, paszport tymczasowy może być wydany bez ich zgody. Przepisy stosuje się odpowiednio do ustanowionych przez sąd opiekunów małoletniego.

21. Odbiór dokumentu paszportowego:

- odbiór dokumentu paszportowego następuje osobiście, z wyjątkiem osoby małoletniej i ubezwłasnowolnionej całkowicie, dla których odbioru dokumentu paszportowego może dokonać jeden z rodziców lub ustanowionych przez sąd opiekunów;
- w uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza w warunkach szczególnie utrudnionego dojazdu do urzędu konsularnego, na wniosek osoby ubiegającej się o wydanie dokumentu paszportowego, konsul może odstąpić od wymogu osobistego odbioru dokumentu paszportowego;
- w dokumencie paszportowym zamieszcza się następujące dane:
  - nazwisko,
  - imię (imiona),
  - datę i miejsce urodzenia,
  - obywatelstwo,

- płeć,
  - wizerunek twarzy i podpis posiadacza,
  - datę wydania i datę upływu ważności dokumentu paszportowego,
  - serię i numer dokumentu paszportowego,
  - numer PESEL,
  - nazwę organu wydającego,
  - dane biometryczne;
- w dokumentach paszportowych wydawanych osobom małoletnim, które nie ukończyły 13 lat, nie zamieszcza się podpisu posiadacza;
  - w dokumentach paszportowych wydawanych osobom, które ukończyły 13 lat, nie zamieszcza się podpisu posiadacza, jeżeli osoby te z powodu niepełnosprawności nie mogą złożyć podpisu samodzielnie;
  - w dokumentach paszportowych wydawanych osobom, które nie ukończyły 12 lat, nie zamieszcza się obrazu linii papilarnych;
  - w dokumentach paszportowych wydawanych osobom, od których pobranie odcisków palców jest fizycznie niemożliwe, nie zamieszcza się obrazu linii papilarnych.

22. Odmowa wydania dokumentu paszportowego:

- wydania dokumentu paszportowego odmawia się na wniosek:
  - sądu prowadzącego przeciwko osobie ubiegającej się o dokument paszportowy postępowanie w sprawie karnej lub postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, postępowanie w sprawie nieletniego lub prowadzącego postępowanie cywilne,
  - organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, organu postępowania wykonawczego w sprawie karnej, w tym o przestępstwo skarbowe, przeciwko osobie ubiegającej się o wydanie dokumentu paszportowego;
- w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem osoby ubiegającej się o dokument paszportowy, pomimo istnienia przesłanek uzasadniających odmowę jego wydania, konsul może wydać paszport tymczasowy. O wydaniu takiego paszportu konsul informuje organ, który wystąpił z wnioskiem o niewydawanie dokumentu paszportowego.

23. Wymiana dokumentu paszportowego:

- w przypadku zmiany lub konieczności sprostowania danych zamieszczonych w dokumencie paszportowym osoba posiadająca ważny dokument paszportowy jest obowiązana wystąpić o jego wymianę niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia doręczenia ostatecznej decyzji administracyjnej lub prawomocnego orzeczenia sądu stwierdzającego zmianę albo sporządzenia aktu małżeństwa stwierdzającego zmianę nazwiska, a w przypadku małżeństwa zawartego przed konsulem lub organem zagranicznym - od dnia doręczenia odpisu aktu małżeństwa;
- w przypadku obywateli polskich przebywających za granicą termin wynosi 90 dni.

24. Przesłanki wydania drugiego paszportu i paszportów specjalnych:

- dokumenty paszportowe mają formę książeczki;
- w wyjątkowych sytuacjach dotyczących osoby występującej o paszport, w szczególności uzasadnionych:
  - względami ochrony życia i zdrowia tej osoby,
  - poważnymi trudnościami w prowadzeniu przez nią działalności humanitarnej,
  - posiadaniem w paszporcie wiz lub pieczęci potwierdzających przekraczanie granicy państw lub pobyt na ich terytorium, co uniemożliwia lub znacznie utrudnia wjazd na terytorium innego państwa,

- względami bezpieczeństwa państwa - po uprawdopodobnieniu tych okoliczności, tej samej osobie można wydać drugi paszport, z tym że okres jego ważności wynosi 2 lata od daty jego wydania;
- paszport tymczasowy wydaje się:
  - osobom przebywającym za granicą, na czas oczekiwania przez nie na doręczenie paszportu sporządzonego w RP,
  - osobom przebywającym czasowo w RP i za granicą, na powrót do miejsca stałego pobytu,
  - osobom przebywającym w RP i za granicą, w udokumentowanych nagłych przypadkach związanych z chorobą lub pogrzebem członka rodziny,
  - osobom przebywającym w RP i za granicą, w udokumentowanych nagłych przypadkach związanych z prowadzoną działalnością zawodową,
  - osobom, od których pobranie odcisków palców jest fizycznie niemożliwe, a przeszkoda ta ma charakter czasowy;
- dopuszcza się możliwość wydania paszportu tymczasowego z urzędu osobom przebywającym za granicą, które nie posiadają dokumentu paszportowego, jeżeli przemawiają za tym ważne okoliczności;
- w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się wydawanie przez konsula paszportu tymczasowego bez zamieszczania w tym paszporcie numeru PESEL:
  - małoletniemu urodzonemu za granicą,
  - obywatelowi polskiemu zamieszkałemu poza okręgiem konsularnym,
  - obywatelowi polskiemu stale zamieszkałemu w okręgu konsularnym, któremu do chwili złożenia wniosku o paszport nie został nadany numer PESEL;
- w paszporcie dyplomatycznym oprócz danych zamieszcza się dodatkowo stopień dyplomatyczny, funkcję, stanowisko lub tytuł posiadacza paszportu;
- uprawnionymi do otrzymania paszportu dyplomatycznego są:
  - Prezydent RP,
  - Marszałek i wicemarszałkowie Sejmu,
  - Marszałek i wicemarszałkowie Senatu,
  - Prezes i wiceprezesa Rady Ministrów,
  - ministrowie, sekretarze i podsekretarze stanu,
  - posłowie i senatorowie,
  - posłowie do Parlamentu Europejskiego wybrani w RP,
  - Prezes, Wiceprezes i sędziowie Trybunału Konstytucyjnego,
  - Pierwszy Prezes i Prezesi Sądu Najwyższego,
  - Prezes i wiceprezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego,
  - Prokurator Krajowy i pozostali zastępcy Prokuratora Generalnego;
- paszporty dyplomatyczne otrzymują także małżonkowie niektórych w/w osób, jeżeli towarzyszą im w podróży służbowej poza granicami kraju;
- uprawnionymi do otrzymania paszportu dyplomatycznego są również osoby zajmujące stanowiska lub pełniące funkcje:
  - w służbie zagranicznej, które posiadają stopień dyplomatyczny,
  - związane z przywilejami i immunitetami dyplomatycznymi na podstawie umów międzynarodowych, których stroną jest RP, lub zwyczajów międzynarodowych,
  - w wyniku skierowania do pracy w organizacjach międzynarodowych;
- paszport dyplomatyczny przysługuje m.in. członkom rodziny w rozumieniu przepisów ustawy o służbie zagranicznej;
- paszport służbowy MSZ przysługuje członkom służby zagranicznej nieposiadającym stopnia dyplomatycznego oraz innym osobom skierowanym do wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej. Paszport służbowy MSZ przysługuje członkom

rodziny w rozumieniu przepisów ustawy o służbie zagranicznej osób, jeżeli pozostają z nimi we wspólnocie domowej i przesiedlają się z nimi za granicę;

- paszportem dyplomatycznym i paszportem służbowym MSZ można się legitymować wyłącznie w trakcie podróży służbowej lub w związku z wykonywaniem czynności służbowych poza granicami kraju (nie dot. wszystkich);
- w przypadkach uzasadnionych potrzebami służby zagranicznej oraz względami bezpieczeństwa państwa tej samej osobie można wydać drugi paszport dyplomatyczny lub służbowy MSZ;
- w przypadkach uzasadnionych potrzebą ochrony interesów RP za granicą minister wł. ds. zagranicznych może podjąć decyzję o wydaniu paszportu dyplomatycznego lub paszportu służbowego MSZ również obywatelom polskim innym niż wskazanym powyżej.

25. Okres ważności, utrata i unieważnianie dokumentów paszportowych:

- paszport jest ważny przez okres 10 lat od daty jego wydania;
- paszport wydany małoletniemu, który nie ukończył 13 lat, jest ważny 5 lat od daty jego wydania;
- paszport tymczasowy jest ważny przez okres w nim wskazany, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od daty jego wydania;
- paszport dyplomatyczny i paszport służbowy MSZ są ważne przez okres w nich wskazany, z tym że okres ich ważności nie może przekroczyć 10 lat od daty ich wydania;
- utrata ważności dokumentu paszportowego nie pozbawia jego posiadacza prawa wjazdu na podstawie tego dokumentu na terytorium RP;
- osoba, która utraciła dokument paszportowy lub której dokument paszportowy uległ zniszczeniu, jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym organ paszportowy, który dokument wydał lub organ paszportowy właściwy ze względu na miejsce pobytu tej osoby;
- odnaleziony dokument paszportowy nie podlega zwrotowi osobie, której został uprzednio wydany;
- osoba, która znalazła dokument paszportowy innej osoby, jest obowiązana do przekazania tego dokumentu do najbliższego organu paszportowego, Policji lub innego organu administracji publicznej. Organy te przekazują dokument organowi paszportowemu, który go wydał;
- jeżeli osoba odnalazła własny dokument paszportowy wcześniej zgłoszony jako utracony, jest obowiązana do jego zwrotu właściwemu miejscowo organowi paszportowemu. Obowiązek zwrotu dokumentu paszportowego następuje bez względu na to, czy osoba posiada już nowy dokument wydany w miejsce utraconego, czy też o wydanie nowego dokumentu nie występowała;
- dokument paszportowy traci ważność (m.in.):
  - z dniem zawiadomienia o jego utracie, zniszczeniu lub znalezieniu,
  - z dniem utraty obywatelstwa polskiego przez posiadacza dokumentu paszportowego,
  - z dniem śmierci jego posiadacza,
  - po upływie 60 dni od dnia doręczenia ostatecznej decyzji administracyjnej lub prawomocnego orzeczenia sądu stwierdzającego zmianę danych;
- dokument paszportowy podlega unieważnieniu:
  - na wniosek sądu prowadzącego przeciwko posiadaczowi dokumentu paszportowego postępowanie w sprawie karnej lub postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, postępowanie w sprawie nieletniego lub prowadzącego postępowanie cywilne,
  - na wniosek organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, organu postępowania wykonawczego w sprawie karnej, w tym o przestępstwo skarbowe, przeciwko posiadaczowi dokumentu paszportowego;

- jeżeli został wydany z naruszeniem przepisów ustawy;
- unieważnienie i odmowa wydania dokumentu paszportowego następuje w drodze decyzji administracyjnej;
- wniesienie odwołania od decyzji o unieważnieniu tego dokumentu nie wstrzymuje jej wykonania;
- osoba, wobec której wydano decyzję o unieważnieniu dokumentu paszportowego, jest obowiązana do jego zwrotu organowi paszportowemu.;
- osoba zgłaszająca zgon lub inna osoba posiadająca dokument paszportowy osoby zmarłej jest obowiązana do zwrotu tego dokumentu kierownikowi urzędu stanu cywilnego, właściwemu do sporządzenia aktu zgonu lub organowi paszportowemu;
- w razie niewykonania obowiązku mają zastosowanie przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2016 r. poz. 599).

26. Organy właściwe:

- minister wł. ds. wewnętrznych jest organem właściwym w sprawach zapewnienia książeczek dokumentów paszportowych, sporządzania paszportów oraz na wnioski ministra wł. ds. zagranicznych, sporządzania paszportów dyplomatycznych i paszportów służbowych MSZ;
- konsul i wojewoda są organami właściwymi w sprawach sporządzania paszportów tymczasowych;
- koszty związane z wydawaniem dokumentów paszportowych przez organy paszportowe są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister wł. ds. wewnętrznych oraz wojewodowie, każdy w zakresie swojego działania;
- koszty związane z wydawaniem dokumentów paszportowych przez konsułów oraz paszportów dyplomatycznych i paszportów służbowych MSZ są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister wł. ds. zagranicznych.
- minister wł. ds. wewnętrznych sprawuje zwierzchni nadzór nad prowadzeniem spraw dotyczących paszportów i paszportów tymczasowych;
- minister wł. ds. zagranicznych sprawuje zwierzchni nadzór nad prowadzeniem spraw dotyczących paszportów dyplomatycznych i paszportów służbowych MSZ;
- minister wł. ds. wewnętrznych jest organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do wojewodów i konsułów, w zakresie wskazanym w ustawie, a dotyczącym paszportów i paszportów tymczasowych;
- paszporty i paszporty tymczasowe w RP wydaje i odmawia ich wydania wojewoda, do którego wpłynął wniosek o wydanie dokumentu paszportowego, a za granicą - konsul;
- paszporty i paszporty tymczasowe w RP unieważnia wojewoda właściwy ze względu na miejsce zameldowania na pobyt stały lub czasowy osoby posiadającej dokument paszportowy, a w razie braku takiego miejsca - według ostatniego miejsca zameldowania na pobyt stały lub czasowy tej osoby, a za granicą - konsul;
- osobom zamieszkującym w RP, wobec których nie można ustalić właściwości miejscowej, paszporty i paszporty tymczasowe unieważnia organ paszportowy, który jako ostatni wydał obywatelowi dokument paszportowy;
- w uzasadnionych przypadkach, gdy przemawia za tym ważny interes państwa, paszport może wydać minister wł. ds. wewnętrznych;
- minister wł. ds. wewnętrznych, w drodze decyzji administracyjnej, wyraża zgodę lub odmawia wyrażenia zgody na wydanie obywatelowi drugiego paszportu;
- osoba, która otrzymała decyzję ministra wł. ds. wewnętrznych wyrażającą zgodę na wydanie drugiego paszportu, składa wniosek o jego wydanie do ministra wł. ds. wewnętrznych albo wybranego przez siebie wojewody, a za granicą - do konsula. Decyzja wygasa, jeżeli złożenie wniosku o wydanie paszportu nie nastąpi przed upływem 3 miesięcy od dnia jej wydania;

- paszporty dyplomatyczne i paszporty służbowe MSZ wydaje, odmawia ich wydania i unieważnia minister wł. ds. zagranicznych. Paszporty mogą być, za zgodą ministra wł. ds. zagranicznych, unieważnione za granicą przez konsula. W uzasadnionych przypadkach, na polecenie ministra wł. ds. zagranicznych, złożenie wniosku o wydanie paszportu dyplomatycznego lub paszportu służbowego MSZ, odbiór paszportu dyplomatycznego lub paszportu służbowego MSZ oraz dokonanie dodatkowego wpisu w paszporcie dyplomatycznym w zakresie może nastąpić w urzędzie konsularnym.

27. Przepisy przejściowe:

- dokumenty paszportowe wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zachowują ważność do czasu upływu terminów w nich określonych.

Konspekt został opracowany na podstawie:

- ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych;
- ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych.

Oprac. **Anna Maciąg**
Zakład Prawa Administracyjnego
Instytut Nauk Administracyjnych